

Sanoman Euroopan komission kilpailuviranomaiselle toimittama valtioneuvoston kantelu – yhteenveto kilpailuoikeudellisesta argumentaatiosta

Tiivistelmä

- *Sanoman Euroopan komissiolle tekemässä kantelussa on kyse tarpeesta **saattaa Yleisradiota koskeva kansallinen sääntely ja Yleisradion toiminta vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia**. Nykyisen Yle-lain mukainen Yleisradion julkisen palvelun tehtävän määrittely ei ole EU-oikeuden mukainen mitä tulee Yleisradion verkossa tarjoamiin uusiin palveluihin. Yle-laissa ei ole esimerkiksi lainkaan määritelty kyseisten palveluiden sisältöä tai laajuutta.*
- ***Sanoman kantelussa ei vaadita YLE Areenan lopettamista**. Sen sijaan Sanoma vaatii, että **kyseiselle palvelulle asetetaan Yle-laissa selkeät rajat**, kuten EU:n valtioneuvoston sääntelykin edellyttää. Tällä hetkellä tällaisia rajoja ei Yle-laissa ole. Rajojen asettaminen on välttämätöntä myös yksityisten mediayhtiöiden tulevaisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi.*
- *On selvää, että Yleisradio saa jakaa televisiossa ja radiossa lähettämäänsä audiovisuaalisia sisältöjä myös verkossa YLE Areenan kautta. EU:n valtioneuvoston sääntelyn mukaan ei kuitenkaan ole se, että yleisradioyhtiöt rakentavat julkisella rahoituksella **kaupallisten suoratoistopalveluiden kanssa kilpailevia mittavia online-videokirjastoja**.*
- *Asiassa ei ole kyse pelkästään Yleisradion merkitystä koskevasta kansallisesta keskustelusta, vaan yleisradiotoimintaan Euroopan tasolla sovellettavasta oikeudellisesta viitekehyksestä ja sen noudattamisesta Suomessa. Yle-lain mahdollisesta muuttamisesta päätetään kansallisesti eduskunnassa, mutta ainoastaan Euroopan komissiolle on toimivalta arvioida asiaa EU:n valtioneuvoston sääntelyn näkökulmasta. Sanoman käsityksen mukaan on kaikkien osapuolten etu, että komissio arvioi kantelun johdosta huolellisesti Yle-lain ja Yleisradion toiminnan, jotta nämä voidaan saattaa vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia.*

Mistä asiassa on kysymys?

1. EU:n jäsenvaltioiden yrityksille myöntämät kilpailua vääristävät taloudelliset tuet ovat EU:n valtioneuvoston sääntelyn nojalla lähtökohtaisesti kiellettyjä. Yleisradiotoiminnan osalta jäsenvaltiot ovat kuitenkin sopineet erillisestä poikkeuksesta, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat rahoittaa yhteiskuntiansa demokraattisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tarpeita palvelevaa julkisen palvelun yleisradiotoimintaa. Koska kyse on EU:n valtioneuvoston sääntelyn soveltamista koskevasta poikkeuksesta, sitä on tulkittava suppeasti.
2. Yleisradiotoimintaa koskevan poikkeuksen soveltuminen edellyttää muun ohella, että jäsenvaltio määrittelee mahdollisimman selvästi ja tarkasti yleisradioyhtiön julkisen palvelun tehtävän piiriin kuuluvat toiminnot. Tämä on tärkeää niin julkisen palvelun tehtävän toteutumisen tehokkaan valvonnan kuin yksityisten mediayhtiöiden toimintaedellytysten turvaamisen kannalta.
3. Kukin jäsenvaltio on täten velvollinen huolehtimaan siitä, että sen yleisradioyhtiölle antamat tehtävät on kansallisessa lainsäädännössä määritelty riittävän yksiselitteisesti. Jos näin ei ole, yleisradioyhtiölle myönnetty julkinen rahoitus ei voi tulla EU:n valtioneuvoston sääntelyn soveltumista koskevan poikkeuksen piiriin.
4. Yleisradion toimintaa sääntelevässä kansallisessa Yle-laissa Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ei ole tällä hetkellä määritelty EU:n valtioneuvoston sääntelyn edellyttämällä tavalla. Julkisen palvelun tehtävän epätarkka määrittely on mahdollistanut Yleisradion toiminnan laajentumisen myös sellaisiin uusiin verkkopalveluihin, joiden tukemista julkisista varoista ei voida pitää hyväksyttävänä EU:n valtioneuvoston sääntelyn nojalla. Näitä palveluita ovat erityisesti nykyisen kaltainen YLE Areena, jonka sisältö on asteittain laajentunut kattamaan Yleisradion televisiossa ja radiossa lähettämien ohjelmien lisäksi myös runsaasti yksinomaan YLE Areenassa tarjolla olevia audiovisuaalisia sisältöjä, kuten ulkomaisia elokuvia ja viihdesarjoja, sekä Yleisradion oppimisen verkkopalvelut.

5. Edellä mainittuja toimintoja ei ole Yle-laissa selkeästi määritelty Yleisradion julkisen palvelun tehtävän piiriin kuuluviksi. Kyseisten toimintojen julkista rahoitusta ei voida perustella myöskään vastaavien sisältöjen puutteellisella markkinaehtoisella tarjonnalla, sillä sekä viihteellistä videosisältöä tarjoavista verkon suoratoistopalveluista että digitaalisista oppimisen palveluista on Suomessa runsaasti olemassa olevaa tarjontaa. Näin ollen niiden rahoittaminen Yle-verolla kerätyistä julkisista varoista ei lähtökohtaisesti ole sallittua EU:n valtioneuvoston päätöksen nojalla.
6. Sen lisäksi, että edellä mainittujen Yleisradion toimintojen rahoittaminen on jo lähtökohtaisesti EU:n valtioneuvoston päätöksen vastainen, se myös vaarantaa pitkällä aikavälillä yksityisten mediayhtiöiden toimintaedellytykset Suomen markkinoilla. Suomalaiset yksityiset mediayhtiöt kohtaavat jatkuvasti voimistuvaa globaalia kilpailua, erityisesti verkon suoratoistopalveluiden markkinoilla. Jos samalla Yleisradiolle sallitaan julkisin varoin rahoitetun kattavan suoratoistopalvelun luominen ja tarjoaminen kuluttajille vastikkeetta, muodostuu yksityisten markkinatoimijoiden kilpailutilanne hyvin vaikeaksi. Riskinä on tällöin uusien innovaatioiden synnyttämiseksi tarvittavien investointien väheneminen, minkä haitalliset vaikutukset kohdistuisivat viime kädessä suomalaisiin kuluttajiin pienempänä valinnanvarana tarjolla olevissa sisällöissä ja palveluissa.
7. Samalla Sanoma haluaa kuitenkin korostaa, ettei EU:n valtioneuvoston päätös estä Yleisradiota tarjoamasta televisiossa ja radiossa lähettämiään ohjelmia yleisön saataville myös digitaalisilla alustoilla, kuten YLE Areenan välityksellä. Tällaista ei olla myöskään Sanoman kantelussa esitetty.
8. Sanoma on jo useiden vuosien ajan pyrkinyt käymään kansallisesti toimivaltaisten viranomaisten ja Yleisradion kanssa keskustelua Yleisradion julkisen palvelun tehtävän rajoista ja näiden rajojen selkiyttämistä. Tämä keskustelu ei kuitenkaan ole johtanut muutoksiin Yleisradion sääntelyssä tai sen käytännön toiminnassa. On päinvastoin olemassa viitteitä siitä, että Yleisradion tarkoituksena on entisestään kasvattaa digitaalisiin palveluihinsa tekemiä investointeja ja lisätä palveluihinsa täysin uusia toiminnallisuuksia.
9. Euroopan komissiolle tehtävä valtioneuvoston päätös on täten ainoa Sanoman käytettävissä oleva tehokas keino pyrkiä selkiyttämään Yleisradiolle sallitun toiminnan rajoja. Koska Euroopan komissiolle on yksinomainen toimivalta arvioida jäsenvaltioiden myöntäminen valtioneuvoston päätösten soveltumista sisämarkkinoilla, se on myös lähtökohtaisesti ainoa taho, joka voi ylipäätään ottaa sitovasti kantaa Yleisradion julkisen rahoituksen sallittavuuteen EU:n valtioneuvoston päätöksen näkökulmasta. Komissio on puolueeton toimija, joka arvioi asiaa ainoastaan siihen sovellettavan EU-oikeudellisen sääntelyn näkökulmasta.